

Geografia regional

2015/2016

Codi: 101589

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i ordenació del territori	FB	1	2

Professor de contacte

Nom: Mireia Baylina Ferré

Correu electrònic: Mireia.Baylina@uab.cat

Equip docent

Montserrat Luque Garrofe

Carles Donat Muñoz

Francesc Muñoz Ramírez

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

El coneixement previ necessari per a seguir l'assignatura és el domini de l'anglès a nivell de lectura i de comprensió oral.

Altres requisits mínims més propis de la disciplina ja els hauran assolit en l'assignatura de Geografia Humana, obligatòria i desenvolupada durant el primer semestre.

Objectius

L'assignatura Geografia Regional forma part dels crèdits de formació bàsica del primer curs del Grau de Geografia, i té per objectiu donar una **aproximació teòrica i metodològica a l'estudi regional en geografia**.

El programa es divideix en dues parts: la primera part és una introducció a la geografia regional, i als llocs i les regions en un món canviant. Es pretén situar la perspectiva regional en el conjunt de la disciplina geogràfica i donar a conèixer les bases conceptuals de l'estudi de les regions, així com explicar l'evolució de l'organització regional del món. La segona part es dedica a l'anàlisi regional des de la concepció tradicional de la regió en el marc del possibilisme, fins a la consideració del cos com a lloc, en el context del postmodernisme. En aquest sentit, s'avança des de la geografia regional clàssica i els mètodes tradicionals d'investigació, fins arribar a l'anàlisi de l'anomenada "nova geografia regional" en el marc actual de la interrelació entre el global i el local.

En definitiva, l'assignatura vol mostrar la importància de la geografia regional en la història de la disciplina i en particular, de l'anàlisi regional en el món actual. La compressió del temps i de l'espai ha fet augmentar les diferències regionals i locals i cal evidenciar-ho; i per altra banda, malgrat l'abundància i disponibilitat d'informació s'evidencia un profund desconeixement dels territoris. Aquest coneixement és fonamental per explicar molts dels esdeveniments actuals al món i a totes les escales.

Els objectius més específics són:

1. Entendre i valorar la importància del concepte de regió en geografia i les diferents accepcions segons les escoles de pensament geogràfic.
2. Valorar el concepte de regió com un marc d'interacció social, econòmica, política i cultural.
3. Comprendre i saber utilitzar el concepte actual de regió en el context de la interrelació entre el local i el global, i aplicar-lo a diferents escales d'anàlisi.
4. Analitzar i proposar criteris de regionalització del territori.
5. Valorar la importància dels estudis regionals en geografia.
6. Desenvolupar les capacitats de treball autònom i de treball en equip.

Competències

- Aplicar mètodes i tècniques de treball de camp per adquirir un coneixement directe del territori.
- Desenvolupar les habilitats específiques relacionades amb el coneixement de les tècniques de treball, en especial les relacionades amb la obtenció, l'anàlisi, el tractament i l'expressió cartogràfica d'informació geogràfica, així com les que fan referència amb el treball de camp.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les principals dinàmiques del món actual des d'un vessant geogràfic.
2. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
3. Copsar les relacions físiques i humanes a partir del coneixement directe del territori.
4. Desenvolupar les habilitats pròpies del treball de camp, observar i elaborar els informes corresponents.
5. Interpretar i elaborar documents cartogràfics d'informació geogràfica.
6. Obtenir, tractar i analitzar dades geogràfiques.
7. Participar en debats geogràfics respectant les opinions dels altres participants.
8. Plantejar problemes sobre la diversitat física, econòmica, social i cultural dels territoris aplicant coneixements de geografia regional.
9. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

I PART. REGIONS: TERRITORIS DISTINTIUS, INTERDEPENDENTS I CANVIANTS

Bloc 1. Introducció: Geografia regional, regionalització i regions en context

II PART. ANÀLISI REGIONAL: DEL CONCEPTE DE REGIÓ TRADICIONAL AL COS COM A LLOC

Bloc 2. El concepte de regió i la construcció de la geografia regional: L'escola regional francesa

Bloc 3. La perspectiva sistèmica i la geografia coremàtica

Bloc 4. La perspectiva de l'economia política

Bloc 5. La perspectiva cultural

Metodologia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan a través de les següents activitats:

- 1) Explicacions orals per part del professorat (Grup 1) o lectura dels apunts i altres materials generats pel professorat (Grup 70)
- 2) Lectura d'articles i/o capítols de llibre
- 4) Pràctiques de curs
- 5) Debat/Fòrum presencial (Grup 1) o en xarxa (Grup 70) de les lectures obligatòries

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	25	1	1, 2, 8
Debats sobre les lectures	10	0,4	4, 7, 8, 9
Pràctiques de curs	10	0,4	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Proves escrites	5	0,2	1, 2, 9
Tutories individuals i en petits grups de seguiment de curs	15	0,6	2, 8
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	20	0,8	1, 2, 4, 8, 9
Lectura individual dels textos obligatoris	15	0,6	1, 2, 8, 9
Realització de pràctiques	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9

Avaluació

a mitjan i final de curs (**35%**), i una part pràctica (**65%**). Hi ha reavaluació de les proves escrites i d'una part (20%) de la part pràctica. La nota màxima en la reavaluació és de 5. Les persones que no es presentin a cap activitat avaluable (prova escrita o exercici pràctic) tindran un "No avaluable". Només que l'alumne/a es presenti a una activitat avaluable s'avaluarà l'assignatura.

De les proves escrites es valorarà el nivell de coneixement del tema, la pertinència de la resposta, la capacitat de relacionar idees, la claredat explicativa i l'argumentació; de la part pràctica, la capacitat

d'anàlisi, la reflexió crítica, l'aportació personal, la capacitat de síntesi dels resultats, la claredat en l'exposició i la presentació formal. De la participació en els debats es valorarà l'exposició d'idees i el seguiment del debat.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació en els debats	20%	15	0,6	7, 8
Pràctiques de curs	45%	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8
Proves escrites	35%	5	0,2	1, 2, 9

Bibliografia

ALBET, Abel (1993), "La nueva geografía regional o la construcción social de la región" a *Anales de Geografía de la Universidad Complutense*, 13: 11-29

ALBET, Abel (2001), "¿Regiones singulares o regiones sin lugares? Reconsiderando el estudio de lo regional y lo local en el contexto de la geografía postmoderna", *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 32: 35-52

ALBET, Abel & GARCIA RAMON, Maria Dolors (1998), "Teoria i mètodes de la geografia regional", a M. Pallarès & A. Tulla (eds.), *Geografia Regional*, Universitat Oberta de Catalunya, pp. 9-59

ALLEN, John & MASSEY, Doreen & COCHRANE, Allan (1998), *Rethinking the region*, London, Routledge

BOLETÍN DE LA ASOCIACIÓN DE GEÓGRAFOS ESPAÑOLES (1980), *La región y la geografía española*, Valladolid, Asociación de Geógrafos Españoles

BOLETÍN DE LA ASOCIACIÓN DE GEÓGRAFOS ESPAÑOLES (2001), *Región y Geografía regional*, 32, Murcia, Asociación de Geógrafos Españoles

BURGUEÑO, Jesús (2003), *Història de la divisió comarcal*, Barcelona, Rafael Dalmau

BUTTNER, Anne (1980), *Sociedad y medio en la tradición geográfica francesa*, Vilassar de Mar, Oikos-Tau

CASTILLO, José Manuel (1993), *Análisis geográfico regional y región. Entre la tradición geográfica y las tendencias disciplinares recientes*, Maracena (Granada), Instituto de Estudios Almerienses

CLAVAL, Paul (1990), "La nova regió a final del segle XX", *La regionalització del territori i els ens intermedis Barcelona*, Diputació de Barcelona, pp. 125-130

CLAVAL, Paul (1993), *Initiation à la géographie régionale*, Paris, Nathan Université

CRESSWELL, Tim (2005), *Place. A short introduction*, Oxford, Blackwell

DE BLIJ, H.J. & MULLER, Peter O. (2005), *Concepts and regions in Geography*, Hoboken, NJ, John Wiley and sons

DURAND, Marie-Françoise et al. (2008), *Atlas de la globalización*, València, Publicacions de la Universitat de València

FRÉMONT, Armand (1976), *La région, espace vécu*, Paris, PUF

GARCIA RAMON, Maria Dolors; NOGUÉ, Joan & ALBET, Abel (1992), *La práctica de la geografía en España*, Vilassar de Mar, Oikos-Tau

- GILBERT, Anne (1988), "The new regional geography in English and French speaking countries" a *Progress in Human Geography*, 12 (2): 208-228
- HIGUERAS ARNAL, Antonio M. (2003), *Teoría y método de la geografía. Introducción al análisis geográfico regional*, Zaragoza, Prensas Universitarias de Zaragoza, Colección textos docentes, 99
- HOLLOWAY, Lewis & HUBBARD, Phil (2001), *People and place. The extraordinary geographies of everyday life*, Harlow, Prentice Hall
- JOHSTON, R.J. et al. (1990), *Regional Geography. Current developments and future prospects*, London, Routledge
- JÖNSSON, C; TÄGIL, S. & TÖRNQVIST, G. (2000), *Organizing European space*, London, Sage
- KEATING, M. (1998), *The new regionalism in Western Europe*, Cheltenham, Edward Elgar
- LE GALÈS, P. & LEQUESNE, C. (1998), *Regions in Europe*, London, Routledge
- MARSTON, Sallie; KNOX, Paul & LIVERMAN, Diana (2002), *World regions in global contexts. Peoples, places and environments*, Upper Saddle River, NJ, Prentice Hall
- MASSEY, Doreen (1984), "Introduction. Geography matters" a D. Massey & J. Allen (eds.), *Geography matters! A reader*, Cambridge, Cambridge University Press/The Open University
- MASSEY, Doreen (2005), *For space*, London, Sage
- MENDEZ, Ricardo & MOLINERO, Fernando (2002), *Espacios y sociedades. Introducción a la geografía regional del mundo*, Barcelona, Ariel
- NOGUÉ, Joan (1989), "Espacio, lugar, región: hacia una nueva perspectiva geográfica regional", *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 9: 63-79
- ORTEGA VALCÁRCEL, José (2000), *Los horizontes de la geografía. Teoría de la geografía*, Barcelona, Ariel
- PAASI, A. (1995), Constructing territories, boundaries and regional identities, a T. Forsberg (ed.), *Contested territory*, Aldershot, Edward Elgar, pp. 42-61
- PALLARÈS, Montserrat & TULLA, Antoni F. (1999), *Geografía Regional*, Barcelona, Ediuoc, Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya
- PUDUP, M.B. (1988), "Arguments within regional geography", *Progress in Human Geography*, 12 (3): 369-390
- PULSIPHER, Linda M. & PULSIPHER, Alex (2006), *World Regional Geography. Global patterns, local lives*, New York, W.H Freeman and co.
- RIUDOR, Lluís (1989), "L'herència vidaliana en la geografia espanyola", *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 20: 21-34
- SOLÉ I SABARÍS, Lluís (1975), "La regió: estudi i concepte" a *Miscel·lània Pau Vila*, Barcelona, Societat Catalana de Geografia/Editorial Montblanc, pp. 413-477
- SOTELO, José Antonio (2001), *Estudiar la región*, Madrid, Fundación Infodal
- STORPER, Michael (1997), *The regional world. Territorial development in a global economy*, New York, The Guilford Press
- TREBALLS DE LA SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA (1990), *Regió i geografia regional*, 21, Barcelona, Societat Catalana de Geografia/Institut d'Estudis Catalans
- VILA, Pau (1926), *La Cerdanya*, Barcelona, Barcino

